

Nr 311.

Av herr **Hage**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående bostadsransonering, skatt å överloppsrum eller liknande anordningar.

Vid flera riksdagar under kristiden har krav framförts på åstadkommande av åtgärder i form av *bostadsransonering* eller *skatt på överloppsrum* för att därmed ernå en lättnad på bostadsmarknaden. Förslagen ha avslagits, då de framkommit motionsvägen, och antagligt är väl också, att ett svar i överensstämmelse härmed även är att förvänta från civilministern, till vilken interpellation ställts vid innevarande riksdag, huruvida han kommer att medverka till en bostadsransonering.

Trots att alla förslag i denna riktning alltså hittills avvisats, tillåta vi oss härmed att åter föra fram dessa bägge förslag till riksdagens prövning. Som skäl för denna ihärdighet vilja vi framhålla *dels* det förtvivlade läge, i vilket bostadsmarknaden fortfarande befinner sig, vilket läge knappast torde komma att i högre grad förbättras av de åtgärder, som regeringen ställt i utsikt, samt *dels* också den omständigheten, att dessa spörsmål nu på allvar framförts i våra grannländer Norge och Danmark, där bostadsbristen torde vara ungefärligen lika stor som i Sverige och där man förväntar sig regeringsförslag i frågan (åtminstone i Norge, där detta utlovats vid stortingets öppnande.)

Man har en känsla av, att en följd härav blivit, att opinionen även i Sverige i någon mån tagit intryck av detta förhållande. Redan förut har från högerhåll inom stadsfullmäktige i Stockholm krav framförts på en lagstiftning, gående ut på skatt för överloppsrum. Och nu — just dagen före väckande av denna motion — har en borgerlig morgontidning i Stockholm (Dagens Nyheter, lördagen den 31 januari 1920) i en längre

ledare, benämnd «Bostadsfrågan ur norsk och dansk synvinkel» tagit upp spörsmålet till dryftande i ordalag, som äro långt ifrån avstyrkande utan tvärtom ställa sig sympatiska mot uppslagen i fråga.

I nämnda artikel har man med avseende på den ifrågasatta *bostadsransoneringen* visserligen framhållit, «vilket ömtåligt ingripande i hemlivet en sådan ransonering innebär. Då man emellertid står inför den hemskaste brist å ena sidan med all den sociala ödeläggelse och ohygien en sådan brist medför och en obestridlig lyx å den andra sidan, gäller det, att ransoneringen, om den befinnes erforderlig, ordnas så, att fördelningen upp-nås, utan att familjelivets fred alltför mycket kränkes».

I det sammanhanget framhålles även i artikeln ifråga, att — vilket är helt naturligt — »bostadsransoneringen bör göras beroende av lokala förhållanden och icke införas i sådana kommuner, där ingen bostadsbrist råder».

Tidningen påpekar även, att pressen i Norge (Intelligenssedlerne) hellre vill förorda en *bostadsskatt*. Nämnda norska tidning ifrågasätter, «om man icke bättre kan vinna det sociala resultat, som åsyftas med en bostadsskatt än med bostadsransonering, varvid skattemedlen skulle användas till bostadsbyggen. Skatten skulle utgå på överflödsrum och grän-sen mellan behov och överflöd bestämmas alltefter familjernas storlek, så att ett rum skulle skattefritt komma på varje vuxen person, och barn mellan 8 och 14 år räknas som bråkdelar av en person. Utöver det behov, som på så sätt svarar mot antalet inneboende skulle varje hushåll ha rätt att skattefritt disponera över ytterligare ett rum, varefter en progressiv skatt tillämpas efter följande skala:

2 rum över normalbehov	24 kr.
3 » » »	120 »
4 » » »	360 »
5 » » »	900 »
6 » » »	1,800 »
7 » » »	3,600 »
8 » » »	6,000 » o. s. v.

En ungarl skulle alltså för en 6-rumslägenhet betala 900 kr. i skatt, en gift familj utan barn 360 kr., en gift familj med två barn. under 14 år 120 kr., en gift familj med två vuxna barn 24 kr. och en familj med tre vuxna barn ingen skatt. Med rum skulle förstås en lägenhet om viss

minimiareal och med vissa elementära bekvämligheter, särskilt rörande uppvärmning. Mottagningsrum och affärslokaler, nödiga för familjens näringsfång och försörjning, skulle lämnas skattefria».

Tidningen fortsätter vidare: »Det kan ju diskuteras, om ett sådant förslag verkligen skulle på skattevägen kunna åstadkomma för effektiv byggnadsverksamhet erforderliga summor. Emellertid innebär förslaget i varje fall så pass mycket av social rättvisa och sunt förnuft, att det dock kan förtjäna dryftning och diskussion».

Även i Danmark har, som förut antytts, förslag om en dylik skatt framlagts av bostadskommissionens ordförande, professor Jens Warming. Även detta förslag, i vilket påyrkades en skatt av 400 kr. pr överloppsrum, bör tagas under granskning och övervägande. Detta förslag har mötts av ett motförslag om det allmännas dispositionsrätt över lediga lägenheter, vars innebörd dock ej fullt klart framgår av uppgifterna i pressen. Om detta förslag såges i ovannämnda artikel, att förslaget »förefaller att rymma en del tänkvärdt förnuft, men det synes å andra sidan väl mycket ha begränsat frågan till att vara en huvudstadsfråga, vilket måhända är fallet i Danmark, men i varje fall inte gäller Sverige, där bostadnöden ropar i högan sky från en hel del större städer och industricentra».

Det är visserligen en av oss känd sak, att en utredning av bostadsfrågan pågår, anordnad av regeringen. Emellertid synes det — efter vad man kunnat inhämta — som om man skulle på detta håll ha mycket litet intresse för denna speciella sida av frågan. Därför anse vi, att frågan bör framföras till särskild undersökning, vilket också överensstämmer med tendensen i den artikel, som ovan nämnts, där man som slutpåstående framför följande synpunkter:

»Under alla förhållanden kan det vara av vikt att nu, då även vi skola ställas inför ett ingripande i denna socialkardinala fråga, något följa med den diskussion, som föres på andra håll, där man är stadd i samma fördömelse som vi. Det kan endast vara förmånligt för oss att till båtad för frågans allsidiga belysning profitera av de uppslag, som där givits eller, då det ju i detta fall icke är fråga om några originella och för oss främmande nyheter, åtminstone ta notis om de former, i vilka man framställt dessa uppslag. Den skandinaviska befolkningens livsvillkor äro trots alla skillnader dock så pass ensartade, att även ett socialt utbyte kan anses gagneligt vid sidan om det ekonomiska samt folk- och privaträttsliga.»

Med hänvisning till ovanstående, som i huvudsak överensstämmer

med motiveringen i de motioner, som under föregående år framförts med begäran om utredning av dessa frågor, och under uttryckande av den förmodan, att den bostadsskatt, som här ifrågasättes, antagligen måste sättas betydligt högre än vad man särskilt i Norge ifrågasatt, om någon verklig effekt skall kunna ernås och tillräckliga anslag för bostadsbyggande erhålles, hemställes alltså,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida, i vilken mån och på vilket sätt en förbättring av bostadstillgången må kunna vinnas även genom åstadkommande av *bostadsransonering*, *skatt å överloppsrum* eller liknande anordningar, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 1 februari 1920.

Ernst Hage.
